

μεταφράσεων που βλέπουν το φῶς τῆς δημοσιότητας κατὰ τοὺς τελευταίους καιροὺς. Ὁ μετὰ τὸ 1976 σιωπηρῶς καθιερωθεὶς γλωσσικὸς καταναγκασμὸς τῆς ἀνδραποδώδους μορφῆς (κατηγγέλθη δημοσίᾳ ὅτι ζηλωταὶ καθηγηταὶ ἠπειλήσαν καὶ κατήγγειλαν συναδέλφους των ὡς μεταχειριζομένους κατὰ τὴν διδασκαλίαν των λέξεις τῆς καθαρευούσης!) ἀναγκάζει πολλοὺς μεταφραστὰς νὰ μεταχειρίζονται λέξεις ἀδοκίμους. Δὲν ἐξέφυγε τῆς περιπτώσεως καὶ τὸ βιβλίον τοῦτο. Αἱ ἐπιφωνήσεις τοῦ Εὐριπίδου *αἰαῖ, αἰαῖ, φεῦ φεῦ, ἰώ, ὦμοι, οἱ ἴγῳ, οἱ ἐγῳ*, μεταφράζονται στερεοτύπως μὲ τὸ *ἀλί*, ἐνῶ ὁ Εὐριπίδης δὲν ἀνέχεται τὴν μονοτονίαν. Ἐδῶ βλέπει τις τὴν εἰδικὴν ἐπίδρασιν τῶν προγενεστέρων θεατρικῶν παραστάσεων μὲ τὴν κραυγὴν *ἀλί!* Εἰς τὸ δράμα τοῦτο ὁ Εὐριπίδης μεταχειρίζεται κατὰ κόρον τὸ σχῆμα τῆς παλιλλογίας μὲ τὰς διπλὰς λέξεις: *βοᾶν βοᾶν, φίλαι φίλαι, ὄλβισαν ὄλβισαν* κ.ἄ. Εἰς τὴν μετάφρασιν ὑπάρχει ἡ διπλῆ ἀπόδοσις, ὅχι ὅμως εἰς ὅλα. Στίχ. 452 *τάχ' ὠσθήση βία*, μετάφρ. «καὶ θὰ ξεκουμπισθῆς *ταχιά* μὲ *βία*». Εἰς τὴν δημοτικὴν τοῦ λαοῦ (καὶ ὅχι τῶν Ἰνστιτούτων) τὸ *ταχιά* δὲν σημαίνει γρήγορα, ἀλλὰ αὔριον. Διὰ τοῦτο ἀτυχῆς εἶναι καὶ ἡ *ταχιά πορεία* τοῦ 1319 (*δρομαῖον*) ποὺ δὲν ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ *ταχεῖα*. Καὶ 1623 *εἶλον ἂν τάχα* θὰ τοὺς *ἐπιανα ταχιά*». Θῦμα τῆς κακοθεατρικῆς μεταφράσεως τῶν παλαιότερων εἶναι καὶ ἡ ἀπόδοσις τῆς λέξεως *ἔρις*, τῶν ἀπειραρίθμων περιπτώσεων τῆς Ἑλένης, μὲ τὴν συμβατικὴν καὶ ἐκτὸς λαϊκῆς χρήσεως λέξιν *ἀμάχη* στερεοτύπως, πλὴν εὐτυχῶς δύο περιπτώσεων ἐν 708 καὶ 1508 ὅπου τὸ *ἐρίδων* ἀπεδόθη μὲ «τὸν ἀγῶνα». Ἐν στ. 569 ἡ ἀπόδοσις τοῦ *εὐμενῆς* μὲ τὸ «ἄβλαβος» εἶναι ἄστοχος, διότι ἄβλαβος= ὁ μὴ βλάπτων. Τὸ *εὐμενῆς* δὲν ἔχει ἀντίστοιχον εἰς τὴν δημοτικὴν καὶ θὰ ἀναγκασθῶμεν νὰ τὸ υἱοθετήσωμεν — ὅπως, πολὺ ὀρθῶς, ὁ λόγιος συγγραφεὺς ἐχρησιμοποίησε τὰς λογίας λέξεις «ἀνεξιχνίαστος» καὶ «πολύτροπος». Ἐν 1042 *πεδίων ἄπειροι* καὶ 1117 *ῥόθια πεδία* (τοὺς κάμπους τῆς θάλασσης) προσφορωτέρα οὐχὶ ἡ κυριολεκτικὴ ἔννοια τῆς πεδιάδος, ἀλλὰ τοῦ ἐδάφους, τῆς ἐκτάσεως. Εἰς τοὺς στ. 1344 *ἔξ. τὸ ἀλαλᾶ*=μὲ ἀλαλαγμοὺς καὶ 1352 *τερφθεῖσ' ἀλαλαγμῶ*, ἡ μετάφρασις εἶναι ἄστοχος, ἀφοῦ, ὡς καὶ εἰς τὰ Σχόλια σημειοῦται, δὲν εἶναι δυνατὸν αἱ Χάριτες νὰ ἀλαλάζουν, οὔτε αἱ ἴδιαι μαζί μὲ τὴν Κύπριν τὰ κάμνουν *ἀλαλαγμόν*. Διὰ τοῦτο ἐδῶ ἡ *ἀλαλᾶ* σημαίνει τριψιδίαν καὶ ὁ *ἀλαλαγμός* συναυλίαν. Καὶ ἡ ἐν 1668 ἀπόδοσις τοῦ *ξένια* μὲ τὸ *φιλοξενίσματα* εἶναι ἀντίθετος πρὸς τὸ γλωσσικὸν αἴσθημα τοῦ λαοῦ, ὁ ὁποῖος ποτὲ δὲν λέγει *φολοξενίζω* ἂν καὶ λέγει *ξενίζω*. Μὲ τὴν σύνθεσιν ἀλλάζει ὁ σχηματισμὸς τῶν λέξεων.

ΠΑΝ. Κ. ΓΕΩΡΓΟΥΝΤΖΟΣ

Νικ. Α. Μασουρίδη, Ἡ Γραμμικὴ Β, Ἀνάλυσις τῆς μεθόδου ἀποκρυπτογράφου, Θεωρία, ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεία πινακίδων, Ἀθήναι 1989, σελ. 166.

Ἡ ἀποκρυπτογράφουσις τῆς γραμμικῆς Β ὑπὸ τοῦ Ventris τὸ 1952 καὶ ἡ διαπίστωσις ὅτι αὕτη εἶναι φορεὺς γλώσσης ἑλληνικῆς ὑπῆρξε γεγονός σπουδαῖον, ἀτυχῶς ὅμως δὲν ἀνεγνωρίσθη ἡ ἀξία πάντων τῶν συλλαβικῶν συμβόλων οὔτε δὲ καὶ οἱ προταθέντες κανόνες ἀναγνώσεως πείθουν περὶ τῆς ὀρθότητος τῆς ἀναγνώσεως τῆς γραφῆς κατὰ τὸν τρόπον ἀπόλυτον. Ἀφοῦ λοιπὸν τὸ ζήτημα εὐρίσκεται εἰσέτι ὑπὸ τὴν κρίσιν τῆς Ἐπιστήμης ἐν ἀναμονῇ νέων δεδομένων, εἶναι εὐλόγος καὶ δικαιολογημένη πᾶσα ἐρευνητικὴ περὶ τὸ θέμα ἐνασχόλησις. Ἦδη μὲ τὴν ἀποκρυπτογράφουσις τῆς Γραμμικῆς Β εἶχεν ἀσχοληθῆ παρ' ἡμῖν πολὺ πρὸ τοῦ Ventris ὁ ἀείμνηστος Κ. Κτιστόπουλος, τραπεζικὸς, ἀνευρῶν πολλὰ

σημεία τῆς δομῆς τῆς. Αὐτὸς δὲν εἶχε πεισθῆ, ὅτι ἡ μέθοδος τοῦ Ventris ἔλυσε τὸ ζήτημα. Ἐκ τινῶν δεκαετιῶν ἀσχολεῖται μὲ τὸ ζήτημα αὐτὸ καὶ ὁ δικηγόρος Ν. Μασουρίδης, ὁ ὁποῖος διὰ τῆς ἐν τῇ ἐπικεφαλίδι νέας μελέτης του παρουσιάζει ἐν τῷ συνόλῳ τῆς τὴν ἀνάλυσιν τῆς χρησιμοποιηθείσης ὑπ' αὐτοῦ μεθόδου καὶ τὸ ἀποτέλεσμά τῆς.

Ἐὰν παρακολουθήσωμεν τὸ ἔργον του. Εἰς τὰς πινακίδας τῆς Πύλου καὶ ὀλίγας τῶν Μυκηναίων, εἰλημμένας ἐκ τῶν ἐκδόσεων τοῦ Bennett, τὰς ὁποίας παρουσιάζει καὶ ἐρμηνεύει ἐδῶ καὶ ἐκ τῶν ὑπολοίπων τῆς Πύλου διακρίνει 76 σημεία συλλαβικά. Εἰς τὰς πινακίδας τῆς Κνωσοῦ ὑπάρχουν περισσότερα. Ἐκ τῶν 76 τῆς Πύλου κατῳρίθησαν νὰ ἀναγνωρίσῃ τὰ 69 κύρια σημεία. Μερικὰ ἐκ τούτων ἔχουν καὶ δευτέραν παραλλαγὴν ἢ καὶ τρίτην καὶ τετάρτην. Τὰ 12 ἐκ τῶν 69 ἔχουν τὴν αὐτὴν ἀξίαν πρὸς τὰ τοῦ Ventris καὶ ἄλλα 6 ὀλίγον διάφορον. Τὰ λοιπὰ 54 ἔχουν διάφορον ἢ εἰς τὸν πίνακα Ventris ἀξίαν. Ἡ μέθοδος τῆς ἀποκρυπτογραφίσεως: Διὰ νὰ φθάσῃ εἰς τὴν ἀναγνώρισιν τῶν συλλαβικῶν σημείων ἐζήτησε προηγουμένως νὰ μαντεύσῃ τὸ περιεχόμενον τῆς πινακίδος καθοδηγούμενος ἀπὸ τὰ συνοδευόμενα τοὺς στίχους ἰδεογράμματα καὶ τὰ σύμβολα τῶν ἀριθμῶν. Κατόπιν ἀνεζήτησε λέξεις ἑλληνικὰς ἢ ἑλληνορρίζους ἰσοσυλλαβούς πρὸς τὰ σημεία τῶν λέξεων τῆς γραμμικῆς Β, ἐν τῇ βεβαιότητι ὅτι ἡ Μυκηναϊκὴ γλῶσσα ἦτο πρόδρομος τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς καὶ τῶν διαλέκτων τῆς. Ἐγένετο ἐκ παραλλήλων καὶ ἔλεγχος τῆς ἀκριβείας τῆς ἀναγνωρίσεως καὶ ἐπὶ ὁμοίων σημείων ἄλλων πινακίδων διαφόρου περιεχομένου. Διὰ τὴν ἀνεύρεσιν ἀρχαίων ἑλληνικῶν λέξεων καὶ ῥιζῶν προϋποτίθεται ἀρτία γνῶσις τῆς Ἑλλ. γλώσσης καὶ τῶν διαλέκτων τῆς ἀφ' ἑνὸς καὶ ἀφ' ἑτέρου ἀκριβῆς γνῶσις τῶν γραμματικῶν κανόνων τῶν διεπόντων τὰς φωνολογικὰς μεταβολὰς τῆς ἐξειλισσομένης ἀρχαίας μορφῆς. Ὁ Μ. ἀποδεικνύεται καὶ ἐγκρατῆς γνώστης τοῦ Ὀμήρου καὶ τῶν ἀρχαίων συγγραφέων καὶ τῆς γραμματικῆς, ἀλλὰ καὶ ἀγρυπνος ἐπόπτης τῶν κανόνων φωνολογικῶν μεταβολῶν ἔχων ἀνὰ χεῖρας τὰς Γραμματικὰς Σταματάκου, Μπαμπινιώτη καὶ Lejeune.

Μὲ τὰς προϋποθέσεις αὐτὰς καὶ μὲ τὴν ὑπομονὴν καὶ ἐπιμονὴν, πὺ χαρίζει ὁ ἔνθεος ζῆλος τοῦ ἐρευνητικοῦ πνεύματος, ὁ μὴ φιλόλογος Μασουρίδης, χαρακτηρίζων ὁ ἴδιος τὸν ἑαυτὸν του ἀπλοῦν ἑρασιτέχνην, ἐπεδόθη ἐπὶ σειρὰν δεκαετιῶν εἰς συστηματικὴν διερεύνησιν τῶν πινακίδων τῆς Πύλου καὶ κατέληξεν εἰς συγκεκριμένα συμπεράσματα ἀναγνώσεως ὄχι ὡς ἀπολύτως βέβαια, ἀλλὰ λίαν πιθανά, ἅτινα καὶ θέτει ὑπὸ τὴν κρίσιν τῶν ἐιδικῶν. Τὰ θεωρεῖ δὲ λίαν πιθανά, διότι τὸ ἐρμηνευόμενον περιεχόμενον τῶν πινακίδων ἔχει σαφήνειαν καὶ ἐνότητα εἰς ὄλας τὰς περιοχὰς τοῦ βίου, εἰς τὰς ὁποίας ἀναφέρονται τὰ περιεχόμενα τῶν πινακίδων. Αἱ προκύπτουσαι λέξεις εἶναι ἑλληνικαὶ ἢ μὲ ῥίζας ἑλληνικὰς καὶ ἀνάγονται εἰς τὴν γεωργίαν, τὴν βυρσοδεψίαν, τὴν ὑφαντουργίαν, τὸν οἰκιακὸν βίον, τὴν θρησκείαν, τὰ ἄρματα, ὅπλα καὶ ἄλλα θέματα. Ἐπομένως μὲ τὴν ἀναγνώσιν τοῦ Μ. αἱ πινακίδες ἔχουν γραφῇ εἰς ἀρχαϊκὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν, ἀναγνωρισθεῖσαν κατὰ μέγα μέρος πειστικῶς.

Εἰδικώτερον σημειοῦμεν, ὅτι ἡ ἐργασία ἤρχισε μὲ τὴν διερεύνησιν τῶν πινακίδων πὺ ἔφερον ἰδεογράμματα καὶ ἀριθμοὺς καὶ συνεπῶς παρείχον ἀρχὴν εἰκασίας τῆς σημασίας τῶν λέξεων τῶν λ.χ. μὲ τὴν πινακίδα τῶν τριπόδων καὶ ἄλλας τῆς αὐτῆς σειρᾶς Ta, ἀναφερομένας εἰς εἶδη οἰκιακῶν σκευῶν, δοχεῖων τῶν σειρῶν Aa, Ab, Ad ἀναφερομένων εἰς διάφορα ἀγαθὰ φυτικά καὶ ζωϊκά, Sa εἰς ἄρματα, Cn εἰς ποιμένας, Jn εἰς ὑφάσματα καὶ ἐριουργικὰ εἶδη, Tn εἰς Θεότητας κλπ. Παρακολουθῶν τις τὴν περιγραφὴν τῶν κατὰ πινακίδα ἀναζητήσεων τοῦ Μ. δὲν δύναται νὰ μὴ ἐκτιμήσῃ τὰς λίαν εὐστόχους εἰκασίας καὶ τὰς ἐπιτυχεῖς ἀνευρέσεις λέξεων Ὀμηρικῶν καὶ ἀρχαϊκῶν, ἐνίοτε καὶ διαλεκτικῶν,

συγγενοῦς ἐννοιολογικοῦ περιεχομένου, αἵτινες νὰ παρουσιάζουν εὐλογωτάτην ἀντιστοιχίαν νοηματικὴν πρὸς τὴν ἰσοσύλλαβον φθογγικὴν μορφήν τῆς Μυκηναϊκῆς λέξεως τῶν πινακίδων. Εἶναι ἐκπληκτικὴ ἡ δεξιότης αὕτη δι' ἓνα μὴ φιλόλογον, ἡ δὲ περίπτωσις διδάσκει μὲ ποῖαν ἀρχαιογνωστικὴν δυναμικότητα ἐπροίκισε τὸ προπολεμικὸν κλασσικὸν γυμνάσιον τῆς Ἑλλάδος ἓνα ἐπιμελῆ ἀπόφοιτόν του, υἱὸν γυμνασιάρχου. Δίδαγμα-ράπισμα διὰ τοὺς ὑποστηρίζαντας τὴν κατάργησιν τοῦ μαθήματος τῶν ἀρχαίων Ἑλληνικῶν εἰς τὰ γυμνάσια. Τονίζεται ὅτι ἡ διαγνωσθεῖσα φωνητικὴ ἀξία τῶν σημείων τῆς γραφῆς τῆς Πύλου ἐπαληθεύεται φωνητικῶς εἰς πλείστας πινακίδας ποικίλου περιεχομένου καὶ ἐπαληθεύει λέξεις Ἑλληνικὰς ἀκόμη καὶ εἰς πινακίδας τῶν Μυκηναίων καὶ τῆς Κνωσοῦ ἐπὶ κειμένων περιεχομένου παντὸς εἴδους. "Ὁμως ὁ ἴδιος ὁ Μ. βλέπει ὅτι πρέπει νὰ δοκιμασθῇ τὸ σύστημα εἰς τὸ σύνολον τῶν πινακίδων καὶ δὲν λησμονεῖ ὅτι μένει ἄγνωστος καὶ ἀμφίβολος ἡ σημασία ὠρισμένων σημείων. Ἀξιοσημείωτον εἶναι, ὅτι ὁ Μ. ἠρμήνευσε καὶ πολυσυλλαβούς λέξεις, ἀνερμηνεύτους μέχρι σήμερον: ολ-γο-πα-ρο-κι-μοι/ὄλ-κο-φαρο-κη-μοι (ὄλκος-φᾶρος-κημός), εἶδος ἐνδύσεως. Κε-λε-νιπο-ρου/χλαινιφόρου. αρ-νο-γο-λοχ-ji-τε/ἀρνογλωσσίδες (τεμάχια δέρματος). εF-λε-ρο-ταγ-ι-χιμ-Fι/εὐληροσαγηκύμβη=ἀμάξωμα ἄρματος μετὰ ἡνίων καὶ σαγῆς. ο-νο-κι-ρι-δο-σε-ja-vo/οἶνοκριθοσειάνον (οἶνοκριθον+σειάνον (=σκευός). Καταχωρίζω μερικὰς λέξεις μυκηναϊκὰς ἀναγνωσθεῖσας εἰς τὰς πινακίδας ἀπὸ σελ. 38-65: χηλή, ἐριηροί, τέρπη, ἀρτήσεια, πότνια, ἐνυδρεῖαι, αἰγεηγός, ὄλκοι, ἐλικτοί, κελέβη, μηλεηγός, αὐχὴν, χεῖρες, ἀλία. εὐθυταρσειά, ἐρεταντόν, ἡμιολίς, μίτα, σίτα, σιτήγονοι, νομά, καλχῆιον, δέμνον, κελέβη, κρηδέμνω ἡμῶ τε, τορμία, ἀρνηγός, ἀρκήλη διττώτεσσα, ἔκκριτα, τόρμοι, ἐνούτατοι, ἀμολγεῖς, χλαινιφόροι, τιλμείς, πρωκίη, νοτιώδεσσα, τάρπη, πυρία, ἔκτορία. Ἱερεῖς: Πυραῖσεθος, Ἐχεδνος. νορειαί, θέριστρον, ὄλκοι ἐλικτοῖ φιμοῦ, κιρρηροί, μιλευτοί, λαρδηγός, χελλαρῖαι, ἀλίται, εὐσημία, νακηρηαί ὄεις. Θεαί: Ἐχίς πότνια, Δανία, Μέλισσα, Λισφόσχη. Ἄρης. χειλωτή, γένη, κελεβίται, παλκηρηροί, φυτωροί, ἀρνοβοτήρ, χαλκικῶ τρίποδε, ἰδιοτευχῆ, ἀτρεκῆ ἀρκῆ, ὄξυτευχῆ, κύκλα, ταλαά, νέα.

Εἰδικώτερον εἰς τὰς σελ. 6-89 προσκομίζει ὅλα τὰ στοιχεῖα ποὺ διέκρινε ὅτι διέπουν τοὺς κανόνας τῆς Μυκ. γραφῆς καὶ τὰς ὑποτιθεμένας φωνολογικὰς ἀξίας τῶν σημείων τῆς, ἥτοι τὴν χρῆσιν τῶν σημείων-συλλαβῶν, τὰ σημεῖα τοῦ χωρισμοῦ τῶν λέξεων καὶ ὅλας τὰς ἰδιοτυπίας τῆς ἐλλειπτικῆς ἀναγραφῆς χάρις εἰς τὰς ὁποίας καθίσταται δυνατὸς ὁ σχηματισμὸς ἀναγνωσίμων λέξεων διὰ 76 μόνον συλλαβικῶν σημείων, ἔναντι τῶν ὑπὲρ πεντακοσίων τῆς Ἰαπωνικῆς. Καταδεικνύει διὰ πλήθους παραδειγμάτων τὰς φωνητικὰς μεταβολὰς εἰς τὰ φωνήεντα, τὰ σύμφωνα καὶ τὰς διφθόγγους εἰς τὴν ΑΕ καὶ τὰς διαλέκτους τῆς καὶ παραλλήλους καὶ εἰς τὴν Γραμμικὴν, λ.χ. τοῦ -υ καὶ -ου, τοῦ -ι καὶ -υ, τοῦ -ι καὶ -οι, τοῦ -ι καὶ -ε, τοῦ -ι καὶ -η, -ι καὶ -ει κ.λ.π. ἢ καὶ τὰς ἐναλλαγὰς αὐτῶν. Ἐπίσης, δι' ἀφθόνων παραδειγμάτων τῆς ΑΕ καὶ τῶν διαλέκτων τῆς καταδεικνύει τὰς ἐναλλαγὰς τῶν συμφώνων, οὐρανικῶν, χειλικῶν, ὕγρῶν κλπ. καὶ διὰ παραδειγμάτων ἀναλόγων τῆς Γραμμικῆς. Περαιτέρω διαπιστώνει μεταβολὰς, ἀποβολὰς, δασειοποιήσεις, ἐξαφανίσεις, ἀντικαταστάσεις —πιστοποιουμένας καὶ εἰς τὴν Γραμματικὴν— γραμμάτων καὶ ἄλλας φωνητικὰς μεταβολὰς πρὸς κατανόησιν τῶν κανόνων τῆς ἀναγνώσεως. Λίαν πειστικῶς καὶ δι' ἀφθόνων παραδειγμάτων ἐξηγεῖται ἡ γραφικὴ παράστασις τῶν διφθόγγων συχνάκις διὰ τοῦ ἐνὸς μόνον γράμματος τῆς διφθόγγου, ἐνίοτε ὁμως διὰ διαχωρισμοῦ αὐτῶν εἰς δύο συλλαβὰς, ἥτοι δο-ι-ja/δοιά. Οὕτω τὸ -ι ἀντιστοιχεῖ πρὸς -ει, ἄλλοιε πρὸς -οι. Ἄλλως τε καὶ ὁ Θεουκιδίδης ἀναφέρει ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι συνέχεαν τὸ λιμός καὶ λοιμός κατὰ τὴν προφοράν. Τὸ -ε ἀντίστοιχον τῆς -αι συναντᾶται εἰς πλείστας περιπτώσεις. Μὲ τὰς

διαπιστώσεις τῶν ἐναλλαγῶν τῶν φθόγγων, τῆς παραλείψεως ἄλλων ὑπονοουμένων, τῆς ἀναλύσεώς των κατὰ τὴν γραφήν, τῆς ἐνδείξεως συνανταμένων ἀβεβαιότητων καὶ ἀοριστιῶν ἐνός πρωτογόνου γραφικοῦ συστήματος, κατονοητοῦ τότε εἰς ὀλίγους μόνον μεμνημένους ὡς πρὸς τὰς ἀτελείας του, ὁ Μασουρίδης κατήρτισε τοὺς κανόνας τῆς ἀποκρυπτογραφῆσεως, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ὁποίων ἐπέτυχε τὴν μεταφορὰν τῶν μυκηναϊκῶν εἰς λέξεις Ἑλληνικὰς εἰς τὴν μυκηναϊκὴν μορφήν τῆς γλώσσης, τῶν ὁποίων ἡ ἔννοια γίνεται κατανοητή.

Μὲ τὴν μέθοδόν του ὁ Μ. ἐρμηνεύει εἰς τὰς σελ. 90-95 τὴν πινακίδα τῶν τριπόδων ΠΥ Τα 641 ὁλόκληρον κατὰ τρόπον πιθανὸν καὶ εὐλογον, ἐνῶ διὰ τῆς ἐρμηνείας κατὰ Ventris δὲν ἀνεγνώσθησαν οὔτε ἡρμηνεύθησαν ὄλαι αἱ λέξεις κατὰ τρόπον ἱκανοποιητικόν. Εἰς τὰς σελ. 96-121, ἐρμηνεύεται πλήρως τὸ κείμενον πολυαριθμῶν πινακίδων, ἀναφερομένων εἰς κατεργασίαν δερμάτων καὶ εἰς δερμάτινα εἶδη. Σχεδιάσμα τι ὀπισθεν τῆς πινακίδος πιστοποιεῖ τὸ εἶδος τινῶν ἐκ τῶν περιγραφομένων εἰδῶν. Ἐδῶ ἀνευρίσκονται ὀνόματα ἑλληνικὰ σχετικὰ πρὸς τὸ εἶδος τῆς ἐπεξεργασίας ἐναρμονιζόμενα πρὸς τὴν τεχνικὴν τῆς, πρὸς τὰ κατ' ἐπάγγελμα ἀσχολούμενα μὲ τὴν κτηνοτροφίαν πρόσωπα, τὰ εἶδη τῶν δερμάτων, τὸ στάδιον ἐπεξεργασίας των, τὸ χρῶμα, τὴν μορφήν, τὰ κατασκευαζόμενα ἀντικείμενα εἰς ἓν σύνολον, πού μᾶς ἐμφανίζει ἀναπαράστασιν μιᾶς φυσικῆς παραγωγικῆς διαδικασίας λ.χ. **Ὀνόματα κτηνοτρόφων:** *μηληγός, *ἀρνηγός, *ἀρνοεργεῖς, *αἰγεγός, *αἰγισήκης, *αἰγικίας. **Ὀνόματα ἐργατῶν κρέατος:** *αἰγετόμος, **Ἐργατῶν δέρματος:** *μηλωτεΦεργοί, *μηλωτήριοι, *ὠμητροί, *μηρικίται. **Εἶδη δερμάτων:** δέρις, *αἰγέη, *μοσχῆ, *ἡμιμοσχῆ, ὦα, ἀρηνῶα, *εἰλαρηνίη, *ἐβρομηκείη, *στιλομηκείη, τέρφος, σκύλος. **Ἐπίθετα δερμάτων:** *λεβήριος, *πόρτιμος, *πορτήνιος, *ἀγρέμιος. **Ποιότητος ἢ σταδίου ἐπεξεργασίας** *εἰρωτά, *ἐρίτια, *ἐριηρά, *ἐτρίχη, *εὐποκα, *μαδά, *ἐρομαδά, *δίδεφτα, *τετανυμένα, μιτηρά-λευκά, *ρούδευσα, ἐρυθραῖα, *κνηκά, κιρρά-ἄτμητα, κερμῶα, μύτιλα, δάϊα. **Ἀντικειμένων ἐκ δέρματος:** ἡνία, ὄχεις, *ἀμμεχεῖς, ὄλκοί, κημοί, *ὄρχοχεις, ὄρμοί, κάσσοι, *δερμοκύμβοι, μόλγοι, μοργοί, ὄλπαι χηλῶ, *οἰνοκύσται *λαχνηρή, σκελεία, *ἰξυῖς, *ἀρνογλωσσίδες. Δι' ἐκάστην λέξιν ὁ Μ. παρέχει ἀνάλυσιν τῆς παραγωγῆς τῆς καὶ τῆς σημασίας καθὼς καὶ τὰς ῥιζικὰς συγγενείας κατὰ τρόπον λογιώτατον. Εἰς τὰς σελ. 123-130 ἀναλύει καὶ ἀναγιγνώσκει τὸ κείμενον ὀκτῶ πινακίδων τῆς σειρᾶς Fr, ἀναφερόμενον εἰς φυτικὰς ὑφαντικὰς ὕλας καὶ τὴν ἐπεξεργασίαν των. Εἰς τὰς σελ. 131-151 ἐρμηνεύονται τὰ κείμενα πολλῶν πινακίδων, ἅτινα σχετίζονται πρὸς θεοὺς καὶ τὰ ἱερά των, ἤτοι διάφορα τεμένη ἐπ' ὀνόματι θεῶν, θέσεις τῶν τόπων λατρείας, κατηγορίας θρησκευτικῶν λειτουργῶν, ὀνόματα θεῶν, σκεύη καὶ ἀφιερώματα καὶ ἀριθμὸν συντηρητῶν αὐτῶν. Ἐκ τοῦ συνόλου τῶν εἰδήσεων αὐτῶν ἀναπαρίσταται ὁ θρησκευτικὸς βίος τῆς ἐποχῆς καὶ τὸ πνεῦμά της, αἱ λατρευτικαὶ συνήθειαι, τὰ ταφικὰ ἔθιμα καὶ ἡ ἐπίδρασις τῆς μυκηναϊκῆς θρησκείας εἰς τὴν μυθολογίαν τοῦ Ὀλύμπου. Τέλος εἰς τὰς σελ. 159-166 δίδει τὴν ἐρμηνείαν τῆς πινακίδος ΠΥ An 724 ἀναφερομένης εἰς κατάλογον πλωτῶν σκαφῶν διαφόρων εἰδῶν κατανεμημένων εἰς ἔνδεκα διαφόρους τόπους. Αὕτη ἀπασχολεῖ τοὺς Μυκηναϊολόγους, ἀλλὰ παραμένει ἀνερμηνευτος λόγῳ πολλῶν δυσχερειῶν. Οἱ Ventris-Chadwick δὲν ἐπεχείρησαν τὴν ἐρμηνείαν λόγῳ τῶν προβλημάτων τῆς. Ὁ Μ. ἀπετόλμησε τὴν πλήρη ἀπόδοσιν τῶν λέξεῶν τῆς.

Ὁ Μασουρίδης ἀνεγνώρισε τὰ 69 ἐκ τῶν 76 συλλαβικῶν σημείων τῆς Μυκηναϊκῆς γραφῆς. Κατήρτισε μετὰ λόγου γνώσεως τὴν μέθοδον ἀναγνώσεως καὶ μὲ ὕγιες φιλολογικῶν ἐνστικτων (κατὰ τὴν γνώμην μου) ἀνεζήτησεν ἴσοσυλλάβους λέξεις ἑλληνικὰς ὀδηγούμενος ἀπὸ τὴν γενικὴν ἔννοιαν τοῦ κειμένου, συναγομένην ἐκ τῶν ἰδιογραμμάτων. Ἐτήρησε τοὺς φωνολογικοὺς

κανόνας. Και επέτυχε να δώσει έρμηνείας πλήρεις εις άναριθμήτους πινακίδας ποικίλου περιεχομένου. Τό περιεχόμενον εις όλας τας περιπτώσεις είναι γλωσσικώς λίαν πιθανόν, έχει ένότητα, συνέπειαν και είναι λογικόν και εύλογον. Πολλαι λέξεις είναι Όμηρικαι και άρχαιαι Έλληνικαι. Τούτων πλείσται είναι άμάρτυροι, προϊόντα φαντασίας με ρίζας Έλληνικας. Δέχεται και ό ίδιος ότι αύται είναι κατά πασαν πιθανότητα εκείναι που ήθελαν να παραστήσουν οι Μυκηναίοι, ένδεχόμενον όμως να μη είναι ακριβώς αύται, πάντως περίπου κάπως έτσι. Τά πορίσματα τίθενται ύπ' όσιν τών ειδικωτέρων. Δέν ένοχλούν κανένα. Είναι μία προσφορά έγκλείουσα πολύν κόπον και μεγάλην προσπάθειαν και ζήλον επιστημονικόν, ή όποια δύναται να βοηθήση όχι να βλάψη. Νομίζω ότι ή προσπάθεια του Ν. Μασουρίδη αξίζει τον σεβασμόν μας.

ΠΑΝ. Κ. ΓΕΩΡΓΟΥΝΤΖΟΣ

Richard Neudecker, *Die Skulpturenausstattung römischer Villen in Italien*. Deutsches Archäologisches Institut, Beiträge zur Erschliessung hellenistischer und kaiserzeitlicher Skulptur und Architektur, Band 9, Herausgegeben von Klaus Fittschen und Paul Zanker, Verlag Philipp von Zabern, Mainz am Rhein 1988, X+276, Tafeln 1-28, Beilagen 1-5 4⁰. (DM 150).

Προτιμώ εις αυτήν την παρουσίασιν να προβάλω τό Γενικόν Συμπέρασμα, τό όποιον είναι έξαιρετικά χρήσιμον διά την έποπτικήν εικόνα που παρέχεται εκ του έργου τούτου καθόλου:

Ό προκείμενος τόμος άποτελεί άνεον πηγήν, που προκαλεί άδιάπτωτον διαφέρον χάρις εις τό ποικίλον συγκεντρωμένον ύλικόν, ως επίσης δε χάρις εις την διηγηματικήν ίκανότητα του συγγραφέως του και χάρις εις την ακριβολόγον προδιάθεσίν του να αξιολογήση με επιστημονικήν δεοντολογίαν τας γραπτάς, τας άνασκαφικάς και άρχαιολογικάς πηγάς περι τό συνόλου τό όποιον επέλεξε.

Πράγματι, τό προκαλούμενον διαφέρον άνανεούται και έπαυξάνεται χάρις εις την όρθήν έπιλογήν τών όλων περιεκτικών στοιχείων που περιλαμβάνονται εις ένα ζωντανόν στρόβιλον διά την άποκατάστασιν του πλαστικού/γλυπτού διακόσμου τών εκτός πόλεων ρωμαϊκών πολυτελών κατοικιών και του ιστορικού γίγνεσθαι.

Έκ του ύλικού τούτου άρύομαι, κατά περίπτωσιν, ένδεικτικόν ύλικόν και επιθυμώ να υποδηλώσω ώρισμένας αναβιώσεις του 19ου αϊώνος, που αντιπροσωπεύουν τό αυτό πνεύμα του άρχαίου ελληνικού πολιτισμού, την αναβίωσιν του άρχαίου κόσμου και την ταυτόσημον, όπως έκδηλοῦται επιθυμίαν τών νέων ιδιοκτητῶν τών αναβιώσεων τούτων να διάγουν τον βίον των εις περιβάλλον που έδημιουργείτο με πλήθος έργων τέχνης εις τας κατοικίας τής άρχαίας Έλλάδος, τής Πομπηϊας και Herculaneum'.

Αί άρχαιαι γραπται πηγαι βοηθοῦν εις την προσέγγισιν που επιχειρεί ό συγγραφεύς και τό αντιπροσωπευτικόν ύλικόν του, βοηθεϊ ήμās εις την άνεύρεσιν τών λόγων διά την προέλευσιν τών συγκεκριμένων θεμάτων του αναβιωθέντος νεοκλασσικού και ιστορικού, μερικώς δε νεοαναγεννησιακού πνεύματος. Οί λόγοι τής αναβιώσεως αυτής, πιστεύω, άναζητούνται εις τας άρχαίας πηγάς και αυτό τό σύνολον εξετάζεται, κατ' άρχήν, υπό του συγγραφέως.

Ό Πολύβιος άποτελεί μίαν τών πηγών περι τών λόγων διά τους όποιους έλαφυραγωγήσαν οι Ρωμαίοι τά άρχαία ιερά εις την ήπειρωτικήν και εις την